

gaar med Grundlovsforslaget. I Valglovsudvalget er der fra en vis Side rejst Spørgsmaal om at indføre en Slags Tillægsmandater ogsaa ved Landstingsvalgene, idet selv den Ordning, man der har, med ret store Kredse, ikke i alle Tilfælde giver Sikkerhed for en fuldt forholdsmæssig Repræsentation. Det er regnet ud af det konservative Folkepartis ærede Ordfører (Asger Karstensen) — han sagde det allerede her ved Sagens første Behandling —, at ved en tilfældig Forskydning af forholdsvis faa Stemmer vilde det konservative Folkeparti have faaet tre Landstingsmandater mindre, end der tilkom det. For at udjævne noget saadant kunde man naturligvis indføre Tillægsmandater ved Landstingsvalget.

Vi fra vor Side har ikke været meget stemte for at gøre det i den Form, hvori det hidtil har været foreslaaet. Der er i Forvejen ikke saa forfærdelig mange Kredsmandater, og nu at gøre en Del af Kredsmandaterne til Tillægsmandater har der ikke været synderlig Stemning for hos os. Men vi kunde meget vel tænke os en Gennemførelse af selve Ideen, og dertil vilde vi mene, at man har et udmærket Instrument i den Institution, der hedder de 18 landstingsvalgte. Forudsat at man paa Grundlovsforslaget gaar over til at lade disse 18 landstingsvalgte vælge af det nye Landsting, ikke af det gamle, saa ligger det overordentlig nær at foretage det yderligere Fremskridt at benytte disse 18 landstingsvalgte ikke blot til det fornuftige Formaal at supplere Tinget med Hensyn til Sagskundskab, men endvidere at lade disse 18 landstingsvalgte faa det overmaade fornuftige Formaal at være et Udjævningsinstrument, og man vilde derigennem faa et ligefrem idealt sammensat Landsting, hvor Repræsentationen vilde svare i den Grad til Vælgerstyrken, at jeg ikke tror, der findes noget Lands Forfatning eller noget Lands Valgmetode, hvorved man faar et lignende idealt Spejlbillede af Anskuelserne ude i Befolkningen, som det kunde lykkes at faa ad denne Vej. Det er klart, at fra en vis Side er man ude af Stand til at gaa ind paa et saadant Forhandlingstilbud fra vor Side, saa længe man nemlig stejlt fastholder, at man ikke vil gaa med til, at de 18 landstingsvalgte Medlemmer i Stedet for at vælges af det gamle Landsting, vælges af det nye. Men der er stadig, saa længe Grundlovsforhandlingerne ikke er afsluttede, en Mulighed for, jeg tror en stor Sandsynlighed for, at man paa dette Punkt kommer til en Overenskomst, hvorved de 18 landstingsvalgte Medlemmer vælges af

det nye Landsting, og det vilde dog være i høj Grad uheldigt at afslutte Valglovsforhandlingen, inden man havde set, hvorledes det formede sig der.

Saaledes er der en Sammenhæng mellem Valglov og Grundlov, der efter min Mening gør det umuligt paa nærværende Trin af Forhandlingerne at naa til en Afslutning af den ene Sag eller af den anden Sag. Det vilde i hvert Fald være meget uheldigt, om dette skete, og det kunde sætte Bom for Løsninger, som man ellers kunde enes om. Det er da ogsaa bekendt, at forud for Grundloven af 5. Juni 1915 formede det sig saadan, at vel enedes man om Grundloven først, nemlig om de store Hovedtræk, men saa begyndte man at forhandle om Valgloven, som skulde og maatte knytte sig til Grundloven; og gennem de Forhandlinger, der da førtes, viste der sig Mulighed for en Ordning af Valgloven, som maatte medføre visse Ændringer af Grundloven, og noget af det allersidste, der skete under Grundlovsforhandlingerne i Foraaret 1915, var, at man endeligt formulerede § 32 og formulerede den netop i Overensstemmelse med den Overenskomst, der var naaet om Valgloven.

Naar jeg ser saaledes paa hele Sagen, finder jeg ikke, det er nogen stor Ulykke, at vi ikke endnu gennem Valglovsbehandlingen er naaet til en Indstilling, som har Mulighed for at samle Flertal i begge Rigsdagens Ting; thi, som jeg har udviklet, ifølge Sagens Natur maatte det være saadan, at et endeligt afsluttende Arbejde kunde vi ikke foretage gennem den Udvalgsbehandling, der nu har fundet Sted. Der maa en Forhandling til i Landstinget, der maa eventuelt Fællesudvalg til, og det maa navnlig vise sig, hvorledes det gaar med Grundlovsforslaget.

Det Arbejde, der imidlertid er gjort i Folketingets Valglovsudvalg, tror jeg ikke har været spildt. Der er gjort et forberedende Arbejde, efter min Mening af ikke ringe Betydning. Der er ført en Række Forhandlinger om forskellige Muligheder for den bedste Løsning af Valglovsspørgsmaalet. Der er fremskaffet en Del statistisk og andet Materiale udover det for øvrigt meget fyldige, som vi allerede modtog ved Lovforslagets Fremsættelse i November. Jeg haaber, at dette forberedende Arbejde maa vise sig at have sin Betydning paa de senere Trin af denne Sags Behandling — jeg tror det for Resten sikkert.

Et Flertal i Udvalget indstiller, som Sagen nu ligger, Regeringsforslaget uforandret til Vedtagelse her i Tinget. Men der